Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
sekcia médií, audiovízie a autorského práva
Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava 1

Vážený pán
Mário Lelovský
prezident IT Asociácie Slovenska

IT Asociácia Slovenska
Cukrová 14
813 39 Bratislava

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje/linka	Bratislava
6.7.2015	MK-2426/2015-230/12473	SMAAP/122	17.8.2015

VEC
Stanovisko k problematike náhrad odmien podľa Autorského zákona č. 185/2015 Z. z.

Vážený pán Lelovský,

dňa 7.7.2015 nám bola doručená Vaša žiadosť o usmernenie k novému Autorskému zákonu vo vzťahu k technickým zariadeniam, ktorých cena vstupuje ako základ do výpočtu náhrady odmeny v zmysle § 36 v spojení s prílohou č. 2 Autorského zákona č. 185/2015 Z. z.

Vzhľadom na čl. 72 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého *jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky je Národná rada Slovenskej republiky*, nie je Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky oprávnené poskytovať právne záväzný výklad zákona. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky je v zmysle § 18 ods. 1 písm. d) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov ústredným orgánom štátnej správy pre autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, poskytujeme Vám nasledovné vyjadrenie k aplikácii predmetných ustanovení Autorského zákona, ktoré môže slúžiť ako pomôcka pre orientáciu v aplikačnej praxi.

I. SPRAVODLIVÁ KOMPENZÁCIA

Jedným zo základných obmedzení výlučného majetkového práva autora udeľovať súhlas na použitie obsahov chránených autorským právom je možnosť vyhotovovania

rozmnoženiny diela pre súkromné účely bez toho, aby sa týmto konaním sledoval akýkoľvek majetkový prospech. Toto obmedzenie autorského práva ustanovené článkom 5 ods. 2 písm. b) smernice o zosúladení niektorých aspektov autorských práv (ďalej len „**smernica**“)[1], zabezpečuje dôležitú funkciu legálnej cirkulácie kultúrnych obsahov, ktorá je životne dôležitým faktorom pre rozvoj spoločnosti.[2]

Recitál 38 smernice upravuje, že *členské štáty musia mať možnosť poskytnúť výnimku alebo obmedzenie v súvislosti s právom rozmnožovania pre niektoré druhy rozmnožovania zvukového, vizuálneho a audiovizuálneho materiálu na súkromné použitie, ktoré sú doplnené* ***vhodnou kompenzáciou***.

V prvom rade je potrebné ustáliť právny obsah spravodlivej kompenzácie vo vzťahu k inštitútu náhrady ujmy, ktorú má utrpieť nositeľ práv pri zavedení a aplikácii obmedzenia práva na vyhotovenie rozmnožení pre súkromné účely, keď pri naplnení smernicou daných podmienok môže ktorákoľvek fyzická osoba vyhotoviť rozmnoženinu predmetu ochrany bez toho, aby získala osobitný súhlas od nositeľa práv. Vyššie uvedený recitál 38 smernice v druhej vete hovorí o „*systémoch odmeňovania ako kompenzácie za ujmu nositeľom práv*“ *(remuneration schemes to compensate)*. Gramaticky je teda zrejmé, že už samotná smernica spája dva zásadne rozdielne právne nástroje – dve práva – na dosahovanie hospodárskeho prospechu, a to právo na odmenu (primeranú odmenu), ktoré je v zásade záväzkovým právom vyplývajúcim zo zmluvy a právo na náhradu škody, teda právo v zásade vznikajúce z porušenia záväzku alebo právnej povinnosti. **Je však nepochybné, že vyhotovením rozmnoženiny na základe dodržania podmienok ustanovených v čl. 5 ods. 2 písm. b) v spojení s ods. 5 smernice (pri naplnení trojkrokového testu) nedochádza k porušeniu záväzku ani povinnosti.** Predovšetkým nie je daný kauzálny nexus medzi potenciálnou škodou a škodovou udalosťou, naopak, realizuje sa právo na použitie diela dané *ex lege*. Z uvedeného vyplýva, že **spravodlivá kompenzácia, z právneho hľadiska nebude náhradou škody, ale odmenou,** resp. určitým osobitným typom (autorskej) odmeny, **ktorú možno označiť ako odmena *sui generis*** alebo – podobne ako tento rozpor terminologicky vhodnejšie rieši zákonná úprava[3] – ako **náhrada odmeny** (nie náhrada škody).

Ako teda vyplýva zo smernice

---

[1] Smernica 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

[2] Článok 2 smernice upravuje výlučné právo na vyhotovovanie rozmnožení, a to rozmnožení priamych alebo nepriamych, dočasných alebo trvalých, ktoré sú vyhotovené akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti pre autorov k ich dielam, pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov, pre výrobcov zvukových záznamov k ich zvukovým záznamom, pre výrobcov prvých záznamov filmov k originálu a k rozmnoženinám ich filmov, pre vysielajúce organizácie k záznamom ich vysielaní, či už sú tieto vysielania prenášané po drôte alebo vzduchom vrátane káblov alebo satelitu.

[3] *Porovnaj* § 24 ods. 4 zákona č. 618/2013 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov a § 36 ods. 2 Autorského zákona (zákon č. 185/2015 Z. z.).

a) uplatnenie obmedzenia výlučného majetkového práva autora udeľovať súhlas na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromné účely je zásadne podmienené zavedením práva na spravodlivú kompenzáciu, ktorá navyše musí byť aj skutočne vyberaná a vyplácaná,
b) spravodlivá kompenzácia predstavuje v zásade osobitný typ odmeny *ex lege*, a napokon
c) spravodlivú kompenzáciu možno z hľadiska trojkrokového testu považovať za naplnenie podmienky použitia predmetu ochrany tak, aby nedošlo k neodôvodnenému zásahu do práv a oprávnených záujmov nositeľa práv.[4]

II. VYHOTOVENIE ROZMNOŽENINY PRE SÚKROMNÚ POTREBU

Podľa § 42 Autorského zákona[5] (ďalej len „**zákon**"), ktorý upravuje vyhotovenie rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu, *do autorského práva nezasahuje fyzická osoba, ktorá bez súhlasu autora použije dielo vyhotovením rozmnoženiny pre svoju súkromnú potrebu na účel, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný.*

Ustanovenie § 36 ods. 2 zákona hovorí, že za takéto použitie diela *vzniká povinnosť zaplatiť autorovi náhradu odmeny zo základu na jej výpočet a vo výške podľa prílohy č. 2* zákona, ktorú je povinný zaplatiť *výrobca, príjemca z členského štátu, dovozca z tretieho štátu alebo iná osoba, ktorá na účely predaja prvýkrát umiestni na trhu v Slovenskej republike, vrátane predaja cez internet, technické zariadenie umožňujúce dočasne alebo trvalo vyhotovenie rozmnoženiny diela, uloženie alebo uchovanie rozmnoženiny diela, alebo nenahratý nosič záznamu umožňujúci uloženie alebo uchovanie rozmnoženiny diela* [ods. 3 písm. a)]. Uvedený subjekt možno označiť za **platiteľa náhrady odmeny**, ktorým však bude v zásade subjekt, ktorý nie je zároveň aj používateľom diela – **náhradu odmeny platí iná osoba ako osoba, ktorá rozmnoženinu vyhotoví a následne užíva**.

Zákon teda v § 42 ustanovuje obmedzenie výhradného majetkového práva autora na udelenie súhlasu na vyhotovenie rozmnoženiny jeho diela, ktoré možno analogicky so záväzkovým licenčno-právnym vzťahom, ktorým by autor dovoľoval nadobúdateľovi licencie použitie svojho diela spôsobom vyhotovenia rozmnoženiny, charakterizovať ako **kvázi licenciu (zákonnú licenciu)** na vyhotovenie rozmnoženiny diela, trvajúcu počas celej existencie majetkových práv autora, v rozsahu, ktorý nekoliduje s trojkrokovým testom (§ 34

---

[4] *Porovnaj* ŠKREKO, A. Použitie autorského diela pre súkromné účely vo svetle aktuálnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. In ADAMOVÁ, Z. (ed.) Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo. Vydavateľstvo TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity v Trnave a VEDY, vydavateľstva SAV, 2014. s 90 a n.

[5] Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, účinný od 1.1.2016

ods. 1 zákona)[6], s odplatou (náhrada odmeny), ktorú však neplatí nadobúdateľ takejto kvázi licencie a s osobitným obmedzením v účele použitia vyhotovenej rozmnoženiny (súkromná potreba bez priameho ani nepriameho obchodného využitia).

Pri vyhotovení rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu dochádza k použitiu diela v autorskoprávnom význame, teda k uplatneniu majetkového práva dielo použiť (*porovnaj* § 19 ods. 2 v spojení s ods. 4 písm. d) zákona). Zákon v § 42 ďalej predpokladá, že takáto rozmnoženina bude použitá pre súkromnú potrebu na účel, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný. Nakoľko predmetné ustanovenie obsahuje dovolenie autorskoprávneho použitia diela iba vyhotovením rozmnoženiny (zákonné obmedzenie výlučného práva autora), ďalšie použitie takto vyhotovenej rozmnoženiny môže predstavovať výlučne „užitie" daného diela (predmetu ochrany) jeho vnímaním, nie teda napr. prevod vlastníckeho práva k tejto rozmnoženine, jej vypožičanie či uvádzanie daného diela na verejnosti a pod.

Nakoľko však, ako sme uviedli vyššie, náhrada odmeny nepredstavuje odmenu za použitie diela, nárok na zaplatenie ktorej vzniká záväzkom vyplývajúcim zo zmluvy, ale odmenu *sui generis*, nárok na zaplatenie ktorej vzniká zo zákona a ktorej podstata spočíva v kompenzácii autora (nositeľa práv) subjektom odlišným od skutočného používateľa (nadobúdateľa danej kvázi licencie), **náhrada odmeny má byť primeraná zásahu (obmedzeniu) do výhradného práva autora[7] a zohľadniť zároveň prospech, ktorý získava skutočný používateľ**. A keďže primárnym účelom zákonných obmedzení výhradných majetkových práv autora je prístup širokej verejnosti ku kultúre a kreatívnym obsahom z hľadiska verejného záujmu na výkone práv na prístup k informáciám a slobode prejavu, či z hľadiska napĺňania vzdelávacích, vedeckých, ako aj ďalších sociálnych účelov na princípe nekomerčného využitia takýchto chránených obsahov, takýto používateľ nesleduje cieľ vyhotovovania rozmnožení *per se*, resp. účel ďalšieho používania týchto rozmnožení, ale **cieľ uľahčenia užitia diela či iného predmetu ochrany vo svojej súkromnej sfére**.

Tak aj náhrada odmeny nie je odmenou za oprávnenie (licencia) na vyhotovenie rozmnoženiny, ale **náhradou skutočnej ujmy autora** na základe obmedzenia jeho práva *ex lege*, a teda **náhradu odmeny nemožno stotožniť s licenčnou odmenou** za získanie súhlasu na použitie diela, ktorý jeho nadobúdateľ môže, ale nemusí využiť. Naopak, **náhrada odmeny by mala reflektovať iba skutočné použitie diela**, aj keď z hľadiska mechanizmu jej

---

[6] Podľa § 34 zákona *nakladanie s dielom nesmie byť v rozpore s bežným využitím diela a nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora.* Tým je, spoločne s účelom ustanoveným v § 42 – súkromná potreba – determinovaný *inter alia* aj počet vyhotovených rozmnožení v zmysle § 42 a ich využitie.

[7] *Porovnaj* aj recitál 35 smernice, ktorý *inter alia* hovorí, že *keď sa stanovuje forma, podrobné úpravy a možná úroveň vhodnej kompenzácie, treba zohľadniť osobitné podmienky každého prípadu. Pri posudzovaní týchto podmienok je hodnotným kritériom možné poškodenie nositeľa práv vyplývajúce z daného aktu. Úroveň vhodnej kompenzácie by mala v plnej miere zohľadňovať stupeň používania technologických ochranných opatrení uvedených v tejto smernici. V niektorých situáciách, keď je ujma nositeľa práv minimálna, nemusí vzniknúť žiadna povinnosť platby.*

platenia v určitej miere abstrakcie. Zákonná úprava náhrady odmeny (kompenzácie autora), ktorej výpočet je v zásade postavený na hodnote technológií, resp. služieb, ktoré vyhotovovanie rozmnožení umožňujú, potom musí **zohľadniť práve túto skutočnosť a vytvoriť predpoklad na uplatnenie situácie, kedy napriek technologickej možnosti vyhotovenia rozmnoženiny, nedôjde nikdy alebo len v minimálnej potenciálnej miere bude dochádzať ku skutočnému vyhotoveniu rozmnoženiny adresátom zákonnej licencie** na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu (konečným užívateľom rozmnoženiny).

III. ZÁKLAD PRE VÝPOČET NÁHRADY ODMENY

Vychádzajúc z uvedeného zákon ustanovuje **všeobecný základ pre výpočet náhrady odmeny pre technické zariadenia** v § 36 ods. 3 písm. a), ktorým je dovozná alebo predajná cena technického zariadenia umožňujúceho uloženie alebo uchovanie rozmnoženiny diela. To znamená, že **každé technické zariadenie**, ktoré je spôsobilé z hľadiska technického uložiť, resp. uchovať rozmnoženinu diela, teda obsahuje akékoľvek pamäťové médium (napr. hard disk či inú vstavanú pamäť), ktoré je jeho neoddeliteľnou súčasťou, vstupuje vždy so svojou cenou do základu pre výpočet náhrady odmeny. Zákon v takomto vymedzení implicitne, popri spôsobilosti uložiť, resp. uchovať rozmnoženinu diela, predpokladá aj schopnosť (funkcionalitu) daného technického zariadenia vyhotoviť rozmnoženinu diela (ktorá je následne uchovávaná). Pri takomto technickom zariadení sa z povahy veci napĺňa predpoklad jeho využívania *inter alia* aj na aplikáciu zákonnej licencie na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu, a preto je tu na mieste uplatnenie kompenzácie.

Zákon ďalej v prílohe č. 2 bod 1 písm. a) ustanovuje popri všeobecnom základe aj **osobitný základ pre výpočet náhrady odmeny** pre také technické zariadenia, ktoré umožňujú vyhotovenie rozmnoženiny diela[8], a to dovoznú alebo predajnú cenu takéhoto technického zariadenia. Nakoľko uplatnenie skutočného benefitu zákonnej licencie na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu, ako sme ho popísali vyššie, pri takýchto zariadeniach možno oprávnene očakávať iba v ich spojení s nosičmi záznamu[9] alebo inými technickými zariadeniami, **je z hľadiska zaťaženia platbou náhrady odmeny vhodné**

---

[8] Príloha č. 2 zákona ich v bodoch 1 a 2 charakterizuje ako *technické zariadenie umožňujúce vyhotovenie rozmnoženiny diela na pevný disk, USB kľúč, pamäťovú kartu alebo na nosič záznamu, alebo iné technické zariadenie s takýmto účinkom alebo funkciou, ktorým je audio alebo audio-video rekordér, herná konzola, smart TV, mp3 alebo mp4 nahrávač, mobilný telefón, tablet, počítač, kamera, fotoaparát alebo iné technické zariadenie s takýmto účinkom.*

[9] Príloha č. 2 zákona ich v bode 1 písm. a) charakterizuje *ako nenahratý nosič záznamu umožňujúci uloženie alebo uchovanie rozmnoženiny diela, ktorým je CD nosič, DVD nosič, Blu-ray nosič, minidisk, magnetická páska alebo iný obdobný optický, magnetický alebo elektronický nosič, alebo USB kľúč, pamäťová karta, pevný disk, ktorý nie je zabudovaný v technickom zariadení.*

diferencovať zariadenia z hľadiska oprávneného očakávania skutočného vyhotovovania rozmnožení diel, teda situácie, kedy dochádza ku skutočnej ujme autora a nárok na uplatnenie náhrady odmeny je legitímny. **Takýmito zariadeniami by mali byť také technické zariadenia, ktoré umožňujú vyhotovenie rozmnoženiny diela na iné nezávislé technické zariadenie alebo nosič záznamu a zároveň aj umožňujúce použitie (užitie) tejto rozmnoženiny na inom nezávislom technickom zariadení.** Pretože pri takýchto zariadeniach možno oprávnene očakávať ich skutočné využitie adresátom zákonnej licencie na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu. Navyše takouto diferenciáciou je naplnený aj predpoklad obsiahnutý v recitáli 35 smernice, podľa ktorého *by úroveň vhodnej kompenzácie mala v plnej miere zohľadňovať osobitné podmienky každého prípadu, ako aj stupeň používania technologických ochranných opatrení uvedených v smernici* (napr. znemožňujúcich alebo značne obmedzujúcich vyhotovovanie rozmnožení). Tak, *v niektorých situáciách, keď je ujma nositeľa práv minimálna, nemusí vzniknúť žiadna povinnosť platby.*

IV. ZÁVER

Záverom teda možno zhrnúť, že **v rámci uplatnenia zákonom ustanovenej technicky neutrálnej definície technického zariadenia zaťaženého platbou náhrady odmeny je vhodné pri skutočnom určení výšky tejto kompenzácie vychádzať z dovoznej alebo predajnej ceny takého technického zariadenia, ktoré**

a) **umožňuje** (z hľadiska svojej technologickej funkcionality) **vyhotovenie rozmnoženiny diela a zároveň uloženie alebo uchovanie rozmnoženiny diela bez prepojenia na iné technické zariadenie alebo nosič záznamu alebo**

b) **umožňuje** (z hľadiska svojej technologickej funkcionality) **vyhotovenie rozmnoženiny diela na iné nezávislé technické zariadenie alebo nosič záznamu a zároveň umožňuje** (z hľadiska svojej technologickej funkcionality) **použitie (užitie) tejto rozmnoženiny na inom nezávislom technickom zariadení.**

Jedinou **výnimkou z uvedeného vymedzenia je zákonná úprava technického zariadenia set-top box** uvedená v prílohe č. 2 bod 1 písm. b) zákona, ktorého dovozná alebo predajná cena bude predstavovať základ pre výpočet náhrady odmeny výlučne vtedy, ak pôjde o set-top box umožňujúci vyhotovenie alebo uloženie rozmnoženiny diela na iné nezávislé technické zariadenie alebo nosič záznamu. Čiže „spoplatneným" bude iba taký set-top box, ktorý buď „dokáže" rozmnoženinu diela vyhotoviť na iné nezávislé technické zariadenie alebo nosič záznamu a zároveň umožňuje použitie (užitie) tejto rozmnoženiny na tomto inom

nezávislom technickom zariadení, alebo set-top box, ktorý dokáže rozmnoženinu diela vyhotoviť a uložiť, na rozdiel od všetkých ostatných technických zariadení, iba na inom nezávislom technickom zariadení.

S pozdravom

JUDr. Anton Š k r e k o, PhD.
generálny riaditeľ